

Sujtásos küsz (*Alburnoides bipunctatus*) a Hármas-Körösből

Halasi-Kovács Béla, Nyeste Krisztián

2016. október 28-án a békésszentandrás hallépcső haltani monitorozása során a Hármas-Körös békésszentandrás duzzasztójának alvizen (EOV X: 172867; EOY Y: 760534) 3 db (egy adult és kettő ivadék) sujtásos küsz került elő. A XIX. század végi és a XX. század eleji történeti adatok szerint a faj csak a folyó legfelső, erdélyi szakaszáról volt ismert. Az elmúlt 25 év során többen vizsgálták a Körösök magyarországi vízgyűjtőjét, melyek során mindössze egy alkalommal, 2012-ben a Sebes-Körös román határhoz közeli, körösszakáli szakaszáról került elő.

A sujtásos küsz megjelenése a Hármas-Körös alsó szakaszán a faj további terjedésének bizonyítéka. A 2013-ban megkezdett haltani monitorozás – a kaukázusi törpegébbel együtt – már két új faj jelenlétét igazolta a Hármas-Körös-

A védett sujtásos küsz egy adult példánya (Halasi-Kovács Béla felvétele)

ből, ami markánsan jelzi folyóink környezeti változásának gyorsuló ütemét.

Adatok a domolykó (*Squalius cephalus*), a réti csík (*Misgurnus fossilis*) és a tarka géb (*Proterorhinus semilunaris*) balatoni előfordulásához

Dukay Igor, Gál Blanka, Weiperth András

Az elmúlt évtizedekben végzett halfaunisztikai vizsgálatok a domolykó, a réti csík és a tarka géb számos előfordulását igazolták a Balatonnal kapcsolatban lévő víztestekből (befolyók, berkek), de magából a tóból nagyon kevés adattal rendelkezünk mindhárom fajról.

A Balaton északi oldalán 2016-ban kezdtük kutatni a befolyók torkolatának limnotikus élőhelyeit. 2016 októberében és novemberében az MTA Ökológiai Kutatóközpont Duna-kutató Intézet munkatársaiként több alkalommal halfaunisztikai felméréseket végeztünk a Burnót-patak Ábrahámhegy község belterületi és torkolati szakaszán (kezdőpont: N 46°48'40,69", E 17°34'14,35", végpont: N 46°48'50,39", E 17°34'11,34"), valamint a Balaton patak-torkolathoz közeli élőhelyein (kezdőpont: N 46°48'40,00", E 17°34'14,13", végpont: N 46°48'35,26", E 17°34'15,36"). Elektromos halászgép alkalmazásával folytatott vizsgálataink során a patakban és a tó torkolathoz közeli élőhelyeiről összesen 12 halfaj több korosztályát sikerült kimutatnunk. Az októberi mintavételek során a patak településen belüli betonozott medrében a 71-es út hídjáig még sikerült három halfaj ivadékaiból gyűjtenünk, de a novemberi mintavételek során csak a torkolat mélyebb, valamint vele közvetlen kapcsolatban lévő nádas területén tudtunk halakat fogni. A

Domolykó a Balatonból (Dukay Igor felvétele)

domolykó több korosztályának egyedeit novemberben már csak a torkolat mélyebb vizében és a Balatonban sikerült kimutatni. Ezzel egyidejűleg került elő a réticsík három egyede is a patak torkolatát szegélyező nádasban.

Eredményeink igazolják, hogy a jelentős mértékben átalakított mederszakaszok a kisvízfolyások hosszirányú átjárhatósága mellett a halak veremelési lehetőségeit is megszüntetik. A domolykó és a réti csík balatoni előfordulása a patak torkolati, valamint a tó litorális zónájában található élőhelyek fontosságára hívja fel a figyelmet. A tarka géb megjelenése pedig igazolja a faj terjedését a Balaton északi parti élőhelyein.

A Bodrogban is elszaporodott a folyami géb (*Neogobius fluviatilis*)

Szatmári Lajos, Zsolyomi Tamás

A 2015 augusztusától október végéig terjedő időszakban több ízben végeztünk halfaunisztikai felmérést a Bodrog hazai szakaszán, a kettes folyamkilométer-szelvénytől (EOV 825352/312922) a sárospataki hídig (EOV 837250/333622). Vizsgálataink célja az élőhelyvédelmi irányelv oltalma alatt álló halfajok állományainak állapotfelmérése volt. Munkánk során a helyenként 100 méterre is kiszélesedő folyó halközösségének minél alaposabb felderítésére törekedtünk, ezért az elektromos kézhálóval végzett partközeli felmérések mellett a mélyebb, akár mederközépi régió átvizsgálására is alkalmas elektromos hálót, egy még fejlesztés alatt álló, aljzaton húzott fenékkécét is használtunk.

Vizsgálataink során a Bodrogból korábban nem ismert folyami géb (*Neogobius fluviatilis*) is előkerült, mégpedig jelentős számban. Két parti és 12 bentikus mintában összesen 189 példányát számoltuk össze. Az elszaporodott állomány nagy valószínűséggel a Tiszából származik, melynek a Bodrog torkolatánál lévő tokaji szakaszán Harka Ákos és Szepesi Zsolt 2014-ben észlelte a faj megjelenését. A fajt a Bodrog szlovákiai szakaszán még nem észlelték.

Folyami géb és tarka géb a Bodrogból (Zsolyomi Tamás felvétele)

A gébek invázióját mutatja, hogy a fenéken gyűjtött mintákban az egyedek túlnyomó többségét mindenütt két gébfaj alkotta, a folyami géb, és a már korábban megtelepedett tarka géb (*Proterorhinus semilunaris*). Fontosnak tartjuk megemlíteni, hogy a folyami géb jelenlétét valamennyi vizsgált folyószelvényben kimutattuk, és hogy az állományban az adult példányok mellett a fiatal és az ivadékú egyedek is nagy számban voltak jelen.

Újabb amurgébek (*Perccottus glenii*) a Balaton vízgyűjtőjén

Vitál Zoltán, Takács Péter

Az amurgébek lelőhelye a Zala-Somogyi-határárokban (Takács Péter felvétele)

A 2016. szeptember 27-én végzett halfaunisztikai felmérésünk során a Balaton vízgyűjtő területén lévő Zala-Somogyi-határárok Szőkecencshez közeli mintavételi pontjáról (N46.555457, E17.220481) került elő az invazív amurgéb (*Perccottus glenii*) két adult egyede. A vízfolyás a Zala folyóba vezeti a vizét, ezáltal az új lelőhely több eddig dokumentált előfordulással (Zala folyó, Hévíz-Páhoki-csatorna) is kapcsolatban áll, ami a faj természetes terjedését feltételezi. Viszont a halastavak jelenléte a Zala-Somogyi-határárok felső szakaszán nem zárja ki a tavak irányából történő fertőződés lehetőségét sem.

Széles és vágódurbincs hibridje (*Gymnocephalus baloni* x *G. cernua*) a Körösből

Sallai Zoltán

A sügérfélék családjába tartozó természetes hibridekkel viszonylag ritkán találkozhatunk. 2015. november 18-án Mezőtúr közigazgatási határában, a Körös bal partján lévő Borza-Holt-Körös felső részén (Y768648; X176625) egy furcsa kinézetű durbincs akadt a hálónkba. Az alaposabb szemrevételezést követően a kifogott halat a védett széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*) és vágódurbincs (*G. cernua*) összeivásából származó hibridnek határoztuk. A halegyed mindkét faj jegyeit köztesen viselte magán. A tarkója és a háta mérsékelten magas volt, hátúszójának második része a faroknyéllel hegyes szöveget zárt be, míg anális úszójának hártája jóval mélyebben bemetszett

A széles durbincs és a vágódurbincs hibridje (Sallai Zoltán felvétele)

pontozottság hiányzott róla. A közepesen jó kondícióban lévő halat néhány fotó elkészítését követően szabadon engedték.

Ismeretterjesztés Budán, a Jókai-kertben

Tóth Balázs

A gyerekeket és a felnőtteket egyaránt érdekelték a halak (Tóth Balázs felvétele)

A kártyanaptár hátoldala (Tervezte: Harka Ákos)

Sokan megsodálták az akvárium-ban bemutatott tüskés pikót is (Tóth Balázs felvétele)

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület 2017. május 6-án családi napot szervezett a budai Jókai-kertben. A rendezvény fő célja az év fajainak a bemutatása volt, és ebben egyesületünk, a Magyar Haltani Társaság is közreműködött. Standunkon több száz érdeklődő fordult meg, akik az év hala mellett szemügyre vehették a bemutatott rákokat, halakat és fogóeszközöket is. Mindezekhez Weiperth András kutatókollégánk szolgált szakszerű magyarázattal.

A befőttesüvegek ugyan nem a legszebb látványt nyúj-

tották, de arra jók voltak, hogy a bennük tárolt invazív és jelenleg terjedő idegenhonos fajokat az érdeklődők akár kézbe véve, közelről is megsejmelhessék.

Sokan töltöttek el több-kevesebb időt a bekapcsolt laptop előtt is, amely folyamatosan vetítette Szendőfi Balázs Budapest halait bemutató filmjét.

Elköszönéskor a látogatónk egy olyan kártyanaptárt vihettek magukkal emlékként, melynek hátoldala az idén bevezetett halak napját, valamint a 2017-es év halát, a harcsát népszerűsíti.